

POLO83/910
CANCELLED

INFORMATOR

MINISTERSTWA WYZNAŃ RELIGIJNYCH
i
OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

BIBLIOTEKA POLSKA-POSK
W LONDYNIE
WYMIANA MIĘDZYBIBLIOTECZNA

Biblioteka Polska POSK
w Londynie
WYMIANA
LONDYN
LUTY 1945

CANCELLED

BIBLIOTERA
MINISTERSIWA
W.R. I O.P.

Nr. 14.054 / B2.

Printed by GEO. BARBER & SON LTD.,
Furnival Street, London, E.C.4.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego —
Polish Ministry of Education, Buckingham Palace Mansions,
Buckingham Palace Road, London, S.W.1. Centrala tel. :
Sloane 0481-2-3-4.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego :
Prof. dr Władysław Folkierski, Tel. Sloane 7566, centr.
Sekretarz Ministra : Sloane 7566, centr. ext. 9.

Sekretarz Generalny : Prof. dr Adam Skąpski, tel. Sloane 8100
centr. ext. 13.

Kierownik Działu Ogólnego : Prof. dr Tadeusz Sulimirski
tel. Sloane 2087, centr. ext. 12.

Fundusz Kultury Narodowej, tel. Sloane 3101, centr. ext. 17.

Dział Wyznań, tel. Sloane 4417, centr. ext. 1, 2.

Dział Nauki i Szkół Wyższych, tel. Sloane 3101 centr. ext. 16.

Dział Szkolnictwa Ogólnokształcącego, tel. Sloane 3101,
centr. ext. 20.

Dział Szkolnictwa Zawodowego, tel. centr. ext. 15.

Wydział Budżetowy : tel. Sloane 0976, centr. ext. 5, 6, 27.

Wydział Szkolnictwa poza Wielką Brytanią, tel. Sloane 9522,
centr. ext. 8.

Wydział Wydawniczy, tel. Sloane 3970, centr. ext. 19.

Referat kontaktów zewnętrznych, tel. centr. ext. 7.

Biblioteka, tel. centr. ext. 18.

Referat prawny, tel. centr. ext. 10.

Referat personalny, tel. centr. ext. 3.

Referat szkolnictwa powszechnego, tel. centr. ext. 20.

Referat oświaty dorosłych, tel. Sloane 5340.

Referat wychowania fizycznego, tel. centr. ext. 20.

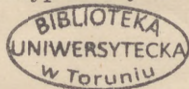
Kancelaria, tel. centr. ext. 4.

Sekretariat Komisji odbudowy szkolnictwa, tel. centr. ext. 20.

Fundusz Stypendialny im. Paderewskiego, tel. centr. ext. 5.

POL

083
910.3

3

138 3368

Polski Wydział Lekarski przy Uniwersytecie Edynburskim
3, Potter Row, Edinburgh.

Studia trwają lat pięć — Ukończenie Wydziału daje uprawnienia lekarza medycyny.

Grono profesorskie : *Dziekan* — Prof. Dr Antoni Jurasz.
A) Profesorowie Uniwersytetu Edynburskiego : prof. L. S. P. Davidson, prof. A. M. Drennan, prof. M. W. Johnstone, prof. Charles McNeil, prof. T. J. Mackie, prof. Sidney A. Smith ;
B) Profesorowie Uniwersytetów polskich : prof. nadzw. dr Jerzy Fegler, prof. zwyczaj. dr Antoni Jurasz, prof. zwyczaj. dr Włodzimierz Koskowski, prof. nadzw. dr Leon Lakner, prof. nadzw. dr Brunon Nowakowski, prof. nadzw. dr Tadeusz Rogalski, prof. tyt. dr Jakób Rostowski, prof. nadzw. dr Adam Straszynski, zast. prof. : dr Jan Ruzzkowski. C) Docenci : doc. dr Adam Elektorowicz, doc. dr Antoni Fidler, doc. dr Antoni Jabłoński, doc. dr Marian Kostowiecki, doc. dr Tadeusz Mann, doc. dr Włodzimierz Missiuero, doc. dr Henryk Reiss, doc. dr Bolesław Skarżyński, doc. dr Bolesław Sliżyński, doc. dr Wiktor Tomaszewski. D) Wykładowcy : dr Bernard Czemplik, dr Jerzy Dekański, dr Zbigniew Godłowski, dr Jarosław Iwaszkiewicz, dr Józef Japa, dr Zdzisław Malkiewicz, lek. Roman Rejthar.

Warunki przyjęcia : Świadectwo dojrzałości.

Zakwaterownie : Dla słuchaczy wojskowych czynna jest *bursa akademicka*. Studenci otrzymują stypendium do wysokości £ 20 miesięcznie.

Komisja Akademickich Studiów Medycyny Weterynaryjnej—
Royal (Dick) Veterinary College (The Polish Veterinary Faculty), Edinburgh 9.

Studia umożliwiają uzyskanie dyplomu lekarza weterynaryjnego.

Grono profesorskie.

Przewodniczący : Prof. dr Stanisław Runge.

Profesorowie : Prof. dr Stanisław Runge, prof. dr Tadeusz Olbrycht, prof. dr Józef Kulezycki, doc. dr Stanisław Mglej, dr med. wet. Alfred Gindberg, oraz grono nauczające Royal (Dick) Veterinary College.

Obowiązuje pełny program studiów medycyny weterynaryjnej dla studentów 1-4 roku studiów włącznie według programu brytyjskiego R. (D) V. C. w języku angielskim, uzupełniony programem polskich uczelni weterynaryjnych w języku polskim.

Dla *studentów 5 roku studiów i absolwentów*, tzn. studentów po ukończeniu 14 trymestrów i uzyskaniu praw składania 3 grup egzaminów dyplomowych, opracowano program specjalny, wykładany w języku polskim przez profesorów polskich, z przedmiotów dyplomowych.

Studia trwają 5 lat (ściśle dla uzyskania absolutorium obowiązuje 14 trymestrów zaliczonych).

Warunki przyjęcia : Na rok pierwszy : świadectwo dojrzałości gimnazjum klasycznego lub humanistycznego starego typu, lub liceum z łaciną, albo ukończenie brytyjskiej "secondary school," dającej prawo do zapisania się na studia akademickie, z uzupełnieniem egzaminu dojrzałości według przepisów polskich. Na wyższe lata : dowody słuchacza zwyczajnego jednej z polskich uczelni weterynaryjnych albo podobnej uczelni zagranicznej, posiadanie absolutorium Akademii Medycyny Weterynaryjnej we Lwowie lub Wydziału Weterynaryjnego U. J. P.

Ukończenie 5 lat studiów i złożenie trzech egzaminów dyplomowych uprawnia do uzyskania stopnia i tytułu *lekarza weterynaryjnego* oraz wykonywania praktyki zawodowej w ramach ustaw polskich w kraju.

Pomieszczenie w internacie (ilość miejsc ograniczona).

Studentom udziela Ministerstwo W. R. i O. P. *zasilku*

miesięcznego w kwocie £ 20, względnie dla studentów, odkomenderowanych na studia z wojska, dopłaty do poborów wojskowych do podanej wysokości.

Polska Szkoła Architektury, Uniwersytet w Liverpool
26, Abercomby Sq., Liverpool, 7.

Szkoła przygotowuje inżynierów-architektów.

Grono profesorskie :

Dyrektor Szkoły : Inż. Leopold Toruń.

Zastępca Dyrektora Szkoły : Doc. dr Stefan Sienicki.

Wykładowcy : Inż. Witold Kłębkowski, Inż. Bolesław Szmidt, Inż. Zbigniew Dmochowski, Inż. Zdzisław Celarski, Inż. Kazimierz Dziewoński, Inż. Jan Pągowski, Inż. Fabian Kozik, Inż. Erwin Wieczorek oraz profesorowie brytyjscy Uniwersytetu w Liverpool.

Studia trwają cztery lata z dodatkiem okresu trzech miesięcy na wykonanie pracy dyplomowej.

Warunki przyjęcia : Świadectwo dojrzałości gimnazjum starego typu, liceum budowlanego lub ogólnokształcącego ; zdolności rysunkowe, tj. dobre wyniki z rysunków w szkole średniej.

Po wysłuchaniu wykładów, odrobieniu ćwiczeń i projektów oraz zdaniu wszystkich egzaminów, przewidzianych czteroletnim programem Szkoły, absolwent wykonuje *pracę dyplomową*. Po złożeniu gotowej pracy dyplomowej Rada Studiów, składająca się z wykładowców angielskich i polskich, rozpatruje pracę w obecności autora pracy (jest to tzw. " krytyka i obrona pracy dyplomowej "). Wynik pracy dyplomowej łącznie z oceną za całość czteroletnich studiów architektonicznych jest podstawą do ustalenia ostatecznego wyniku egzaminu dyplomowego i przyznania stopnia naukowego *inżyniera-architekta*, który zatwierdza Rada Akademickich Szkół Technicznych.

Warunki pomieszczenia : Studenci wynajmują mieszkania na własną rękę, odpowiednio do swoich potrzeb i warunków materialnych.

Udogodnienia finansowe : Zapewnione zasiłki stypendialne do wysokości £ 20, opłata przyborów i materiałów rysunkowych, opłata czesnego i taksy egzaminacyjnej, opieka lekarska i denty-styczna.

Polski Wydział Prawa w Uniwersytecie w Oxfordzie (University of Oxford, Polish Faculty of Law) — 18, Longwall Street, Oxford, tel. 47841.

Celem Wydziału jest umożliwienie studiowania prawa studentom polskim, znajdującym się poza krajem ; doszkalanie prawników polskich z ukończonymi studiami prawnymi ; naukowa praca badawcza w zakresie nauk prawnych.

Wydział ma prawo nauczania tych przedmiotów, których znajomość — według obowiązujących programów polskich — jest potrzebna dla uzyskania stopnia magistra prawa i doktora prawa, oraz nadawania, zgodnie z brzmieniem odnośnych ustaw polskich, stopnia magistra prawa i doktora prawa.

Grono profesorskie :

Dziekan : Prof. dr Tadeusz Brzeski.

Profesorowie : Prof. dr Tadeusz Grodyński, prof. dr Maurycy Jaroszyński, prof. dr Eugeniusz Jarra, prof. dr Roman Piotrowski, prof. dr Adam Pragier, prof. dr Bohdan Winiarski.

Profesorowie tytułarni : Prof. dr Bronisław Helczyński, prof. dr Ferdynand Zweig.

Docenci : Doc. dr Jan Adamus, doc. dr Marian Jedlicki, doc. dr Leon Radzinowicz, doc. dr Wiktor Sukiennicki, doc. dr Edward Szturm de Sztrem. Wykładający w zastępstwie profesorów : Dr Stanisław Celichowski, dr Roman Kuratowski, dr Zygmunt Nagórski, dr Ziemowit Socha, dr P. Skwarczyński.

Wykład zlecony : Dr Ludwik Bar.

Program odpowiada w zupełności programom wydziałów prawnych w kraju. Jest on ponad to uzupełniony kilkoma wykładami angielskimi, z których jeden (Introduction to English Law) jest przedmiotem obowiązkowego egzaminu pisemnego.

Rok akademicki został skrócony do 6 miesięcy; wakacji ani ferii świątecznych nie ma, dzięki czemu program 4 lat akademickich został zredukowany do 2 lat kalendarzowych. Okresy 6-miesięczne rozpoczynają się 1 maja i 1 listopada każdego roku.

Podania o przyjęcie należy nadsyłać w ciągu miesięcy marca (na okres maj-październik) i września (na okres listopad-kwiecień). Do podania należy dołączyć: życiorys, odpisy posiadanych dokumentów, w razie ich braku — oświadczenie co do odbytych poprzednio studiów średnich lub wyższych, potwierdzone przez dwie wiarygodne osoby. Ponad to wojskowi winni wnieść drogą służbową podanie o odkomenderowanie na studia do Oxfordu, a kobiety i osoby cywilne winny uzyskać w tym samym celu zezwolenie Ministry of Labour. Podania należy przesyłać na adres Wydziału.

Warunki przyjęcia. *Na pierwszy rok*: egzamin dojrzałości szkwoły średniej ogólnokształcącej lub w razie jego braku oświadczenie co do odbytych poprzednio studiów średnich ogólnokształcących lub liceum zawodowego, uprawniającego do studiów wyższych. Dla kandydatów, odpowiadających powyższym warunkom, lecz nie posiadających języka łacińskiego, nauka tego języka jest zorganizowana przy Wydziale Prawa. Kandydaci ci muszą się poddać w pierwszym roku studiów egzaminowi uzupełniającemu z tego języka. *Na wyższe lata*: ukończenie jednego lub więcej lat studiów na wydziale prawa jednego z uniwersytetów polskich. Studia pokrewne (np. ekonomiczne), albo na uczelniach zagranicznych mogą być częściowo zaliczone przez Radę Wydziału. Studenci przyjęci zobowiązani są do uczęszczania na wykłady i ćwiczenia; w

związku z tym eksternistów nie przyjmuje się. Nie ma również słuchaczy nadzwyczajnych.

Słuchacze przechodzą na *wyższy rok studiów* po złożeniu obowiązującego na danym roku egzaminu rocznego z końcem roku akademickiego. Czwarty egzamin roczny (końcowy) uprawnia do uzyskania stopnia magistra prawa.

Magister prawa, uznany przez Radę Wydziału za odpowiedniego kandydata, może ubiegać się o przyjęcie na seminarium dla doktorantów. Po najmniej rocznym seminarium kandydat składa pracę doktorską; o ile zostanie ona przez Radę Wydziału przyjęta, kandydat zostaje dopuszczony do egzaminu na stopień doktora prawa. (Zainteresowani mogą otrzymać regulamin postępowania doktoryzacyjnego, zwracając się pod adresem Dziekanatu.)

Absolwenci zyskują wszystkie uprawnienia, wynikające z otrzymanego (niższego lub wyższego) stopnia naukowego, uzyskanego na jednej z akademickich szkół polskich w rozumieniu ustawy o szkołach akademickich z dnia 15 marca 1933 r.

Ze względu na trudności mieszkaniowe w Oxfordzie *studenci mieszkają prywatnie*. Wskazane jest staranie się o pomieszczenie zawczasu.

Studenci, przyjęci na Polski Wydział Prawa, zyskują prawo do *zasilku miesięcznego* w wysokości £ 20 lub, o ile pobierają jakiegokolwiek wynagrodzenia, do zasilku wyrównawczego do podanej wysokości. Nauka udzielana jest bezpłatnie. Skrypta i książki są wypożyczane słuchaczom również bezpłatnie.

RADA AKADEMICKICH SZKÓŁ TECHNICZNYCH, City and Guilds College, Exhibition Road, London, S.W.7.

Rada Akademickich Szkół Technicznych organizuje studia techniczne dla młodzieży polskiej na wyższych uczelniach w Zjednoczonym Królestwie, dostosowując i uzupełniając te studia do programów, obowiązujących na polskich akademickich uczelniach technicznych.

Następujące działy są dostępne do studiowania : mechanika, elektrotechnika, chemia, budownictwo lądowe i wodne, górnictwo, hutnictwo, włókiennictwo i budowa okrętów.

Po ukończeniu jednego z powyższych działów student otrzymuje (prócz ewent. stopni angielskich) polski dyplom inżyniera.

RAST umożliwia pracę naukową inżynierom różnych specjalności celem przygotowania kadr wykładowców dla akademickich szkół technicznych w Polsce.

Zadaniem Rady jest również gromadzenie przyrządów, dzieł naukowych, skryptów i tp. pomocy naukowych dla wyższych uczelni technicznych w Polsce.

Przewodniczący Rady — prof. Stanisław PŁUŻAŃSKI,
zastępca przewodn. — prof. St. SKOCZYŁAS,
członkowie Rady — prof. Z. KLEMENSIEWICZ, prof.
A. SKĄPSKI ; delegat docent inż.
S. NEUMARK.

Program studiów odpowiada programom polskich szkół akademickich technicznych, a mianowicie : Politechniki Warszawskiej i Lwowskiej i Akademii Górniczej w Krakowie.

Czas trwania nauk — 4 lata.

Warunkiem zapisu jest posiadanie matury polskiej typu licealnego (lub 8 klas. gimnazjum typu dawnego) oraz znajomość języka angielskiego.

Rada nie dysponuje własnym internatem.

Sluchacze otrzymują stypendium w wysokości, uzupełniającej ich pobory do Ł 20:-- miesięcznie ; Rada opłaca ponad to wpisowe i czesne.

Studium Pedagogiczne Przy Uniwersytecie w Edynburgu

Studia trwają lat 2. Studenci są zwyczajnymi słuchaczami Faculty of Arts.

Program studium obok obowiązujących wykładów, ćwiczeń i egzaminów w języku angielskim obejmuje część polską.

Przerobienie obu części stanowi odpowiednik studiów magisterskich z zakresu pedagogiki i psychologii.

Kierownik : Dr Jan Konopnicki, 34, Dornell Rd., Edinburgh.

Grono prof. polskie : Doc. dr Jan Hulewicz,

Doc. dr Stanisław Seliga.

Studia na Uniwersytetach Brytyjskich

Kandydaci na studia z działów, nie objętych Polskimi Szkołami Akademickimi, mogą — o ile posiadają opanowany w dostatecznym stopniu język angielski — wstąpić na jeden z uniwersytetów brytyjskich.

Wskazane jest, by kandydaci do uniwersytetów brytyjskich zgłaszali się do Wydziału Nauki i Szkół Wyższych Ministerstwa W. R. i O. P. *przed* zapisaniem się na studia, a to celem załatwienia formalności w związku z opłatą czesnego.

Studenci polscy na uniwersytetach brytyjskich mogą otrzymać stypendium do wysokości £ 20.— miesięcznie.

Kurs dla Pracowników Kulturalno - Oświatowych — Adres tymczasowy : Ministerstwo W. R. i O. P.

Celem kursu jest przygotowanie kadry pracowników kulturalno-oświatowych na poziomie: a) pracowników (kierowników, instruktorów) oświaty dorosłych w kuratoriach okręgów szkolnych ; b) kierowników-wychowawców internatowych ośrodków oświaty dorosłych (internatowe uniwersytety wiejskie i miejskie).

Kierownik : Władysław Donigiewicz.

Program obejmuje : a) wykłady i seminaria z zakresu socjologii, psychologii i dziejów kultury oraz organizacji i techniki pracy kulturalnej ; b) ćwiczenia i prace praktyczne z dziedziny sztuki żywego słowa, prowadzenia zebrań, techniki pracy umysłowej i administracyjnej oraz użycia nowoczesnych środków nauczania ; c) zajęcia praktyczne w grupach (wykłady, ćwiczenia,

hospitacje, prowadzenie bibliotek i tp.). Kurs trwać będzie trzy miesiące.

Warunki zapisu : nie przekroczony czterdziesty rok życia ; co najmniej wykształcenie średnie oraz praktyka w pracy społecznej. Konieczna jest znajomość języka angielskiego, gdyż część wykładów prowadzona będzie po angielsku.

Podania o odkomenderowanie na kurs należy składać drogą służbową : oficerowie — w Sztabie Naczelnego Wodza ; szeregowi — w Biurze Ogólno-Organizacyjnym Ministerstwa Obrony Narodowej. Osoby cywilne składają podania na adres Ministerstwa W. R. i O. P. Wojskowi po złożeniu podania drogą służbową zawiadamiają o tym Min. W. R. i O. P. Do zawiadomienia należy dołączyć własnoręcznie napisany życiorys, w którym winny się znaleźć następujące dane :

- a) w jakich organizacjach pracował, w jakim charakterze i w jakim okresie czasu ;
- b) znajomość języków obcych w mowie i piśmie ;
- c) ew. kontakty z brytyjskimi organizacjami kulturalno-oświatowymi ;
- d) czy prowadzi samodzielnie lub przy pomocy towarzystw, organizacji i tp. jakiegokolwiek badania naukowe na polu oświaty pozaszkolnej ;
- e) osobiste zainteresowania w dziedzinie oświaty pozaszkolnej.

Uczestnicy kursu, którzy złożą z wynikiem pomyślnym egzamin końcowy, mają prawo ubiegania się o stanowisko kierownika lub instruktora oświaty dorosłych, względnie kierownika (wychowawcy) internatowych uniwersytetów ludowych.

Organizatorzy nie przewidują utworzenia internatu.

Ministerstwo W. R. i O. P. wypłaca różnicę między uposażeniem, otrzymywanym przez słuchaczy z wojska, a wysokością stypendium, przewidzianego na Londyn.

**Kurs Księgowych Przysięgłych, 279-295, Vauxhall Bridge Road,
London, S.W.1, tel. Victoria 8840.**

Celem kursu jest przygotowanie do egzaminów państwowych na księgowych przysięgłych, rewidentów spółdzielni oraz aplikantów do tych zawodów.

Kierownik Kursu : Mgr J. Z. Morsztynkiewicz.

Program kursu obejmuje następujące grupy : 1) Księgowość i technikę rewizji, 2) Przedmioty prawnicze i ekonomiczne w zakresie zawodu księgowego, 3) Ustawodawstwo i procedurę podatkową.

Kurs trwa 6 miesięcy.

Warunki przyjęcia : ukończenie akademickich studiów handlowych, ekonomicznych lub prawnych, posiadanie co najmniej 2-letniej praktyki księgowego bilansisty. Od kandydatów na rewidentów związków spółdzielczych wymaga się ponad to 2-letniej praktyki spółdzielczej na kierowniczym stanowisku. W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, mogą być przyjęci również kandydaci, posiadający wykształcenie średnie, o ile wykażą się co najmniej 5-letnią praktyką na stanowisku księgowego bilansisty. Kandydaci na rewidentów związków spółdzielczych winni, w ramach wymaganych 5 lat praktyki, posiadać 2-letnią praktykę spółdzielczą na kierowniczym stanowisku. Warunkiem przyjęcia dla kandydatów na aplikantów księgowych i rewidentów związków spółdzielczych jest ukończenie akademickich studiów handlowych, ekonomicznych lub prawnych. Wszyscy kandydaci przed przyjęciem na kurs zdają egzamin wstępny. Egzamin przeprowadza Komisja, powołana przez Kierownika Kursu, spośród wykładowców księgowości. O zakwalifikowaniu na kurs decyduje Rada Opiekuńcza Kursu. Lista zakwalifikowanych kandydatów podlega zatwierdzeniu przez Ministerstwo W. R. i O. P.

Po zakończeniu Kursu kandydaci poddani będą *egzaminowi* przed Komisją Egzaminacyjną, powołaną przez ministra przemysłu, handlu i żeglugi.

Sluchaczom Kursu przysluguje *zasilek wyrównawczy* w wysokości, ustalonej przez Radę Ministrów.

Państwowa Szkoła Handlu Zagranicznego i Administracji Portowej, 20, Aldermanbury, London, E.C. 2, tel. Tle 7462.

Celem szkoły jest przygotowanie pracowników, obeznanych z organizacją i techniką handlu zagranicznego i żegluga oraz administracji portowej.

Kierownik szkoły : Dr St. Darski.

Program szkoły obejmuje następujące przedmioty : język angielski, nauka o statku, prawoznawstwo, ekonomia, transport morski, transport lądowy, transport powietrzny, transport rzeczny, korespondencja handlowa, organizacja i technika handlu, księgowość, prawo handlowe, wekslowe i czekowe, prawo morskie, kredyt i pieniądz, organizacja i technika handlu zagranicznego, rybołówstwo morskie, geografia gospodarcza w języku angielskim, ubezpieczenia morskie, organizacja przedsiębiorstw żeglugowych, księgowość przedsiębiorstw żeglugowych.

Nauka trwa 1 rok.

Warunki zapisu : obywatelstwo polskie, nie przekroczony 40 rok życia, gimnazjum ogólnokształcące starego typu, liceum ogólnokształcące lub zawodowe, lub inny zakład, uznany za równoznaczny. Kandydaci powyżej lat 40 mogą być przyjęci tylko za zgodą Ministerstwa W. R. i O. P.

Absolwenci szkoły uzyskują uprawnienie do zajmowania w służbie państwowej stanowisk II kategorii, oraz wstępowania do służby państwowej w administracji morskiej i w pokrewnych dziedzinach pracy.

Szkoła nie posiada internatu.

Studenci otrzymują *stypendium* w wysokości ustalonej przez Radę Ministrów.

Państwowe-Liceum i Gimnazjum ogólnokształcące Męskie im. Juliusza Słowackiego w Glasgowie, 1920 London Road, tel. Che 1695.

Zakład posiada klasy 2, 3 i 4 *gimnazjum ogólnokształcącego* oraz *liceum ogólnokształcące* typu humanistycznego i matematyczno-fizycznego, *Nauczanie* odbywa się według programu nauki gimnazjum i liceum odnośnych typów.

Dyrektor : Dr Józef Włodarczyk.

Rok szkolny trwa 7 miesięcy.

Wpisy do klasy 1 odbywają się na podstawie świadectwa ukończenia szóstej klasy szkoły powszechnej, a do następnych klas na podstawie świadectwa rocznego z poprzedniej klasy. *Wpisów* do klasy 1 licealnej dokonuje się na podstawie świadectwa ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego, a do klasy 2 liceum — na podstawie świadectwa rocznego 1 klasy licealnej. Uczniowie, nie posiadający świadectw, mogą być przyjęci na podstawie egzaminów wstępnych do poszczególnych klas.

Po ukończeniu 4 klasy gimnazjalnej uczeń otrzymuje *świadectwo ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego*, a po ukończeniu klasy 2 licealnej i złożeniu egzaminu dojrzałości — *świadectwo dojrzałości*, uprawniające do studiów wyższych.

Przy zakładzie istnieje *internat szkolny*, w którym całkowite utrzymanie wynosi £5 5sh. miesięcznie. Kierownikiem internatu jest X. Prałat dr N. Mędlewski.

Dla niezamożnych przyznawane są *ulgi w opłatach za internat*. Nauka w zakładzie jest bezpłatna.

Państwowe Liceum i Gimnazjum Żeńskie im. Marii Skłodowskiej Curie w Dunalastair House, by Pitlochry, Perthshire, Scotland, tel. Bridge 33.

Zakład posiada wszystkie 4 klasy *gimnazjum ogólnokształcącego* oraz *liceum ogólnokształcące* typu humanistycznego. *Nauczanie* odbywa się według programu (nauki) gimnazjum i liceum ogólnokształcącego.

Dyrektorka : Zofia Niedźwiecka.

Rok szkolny trwa dziewięć miesięcy.

Wpisy do klasy 1 gimnazjum odbywają się na podstawie świadectwa ukończenia szóstej klasy szkoły powszechnej, a do następnych klas na podstawie świadectwa rocznego z poprzedniej klasy ; wpisy do klasy 1 licealnej dokonywane są na podstawie świadectwa ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego, a do klasy 2 licealnej na podstawie świadectwa rocznego klasy 1 liceum. Uczennice, nie posiadające świadectw, mogą być przyjęte na podstawie egzaminów wstępnych do poszczególnych klas.

Po ukończeniu klasy 4 gimnazjalnej otrzymuje się *świadectwo ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego*, a po ukończeniu klasy 2 licealnej i złożeniu egzaminu dojrzałości — *świadectwo dojrzałości*, uprawniające do studiów wyższych.

Przy zakładzie istnieje *internat* dla 70 uczennic, w którym całkowite utrzymanie kosztuje £5 5 0 miesięcznie. Uczennice mieszkają po kilka w jednym pokoju. Opiekę nad internatem sprawują wychowawczynie. Pomieszczenie zakładu i internatu w pałacu, położonym w parku, w okolicy górzystej.

Dla niezamożnych przyznawane są *ulgi w opłatach za internat* ; nauka w zakładzie jest bezpłatna.

Państwowe Liceum Handlowe im. Henryka Bruna w Szkocji

— Cawcaddens St., Glasgow C. 1.

Adres dyrekcji i sekretariatu : 34, West George Street, Glasgow, C. 2.

Dyrektor : mgr Zieliński Ignacy.

Program nauki obejmuje następujące przedmioty : w kl. I-organizację i technikę handlu, organizację i technikę reklamy, arytmetykę handlową, księgowość, towaroznawstwo, geografie gospodarczą, stenografię, pisanie na maszynie, język obcy z korespondencją, religie, język polski i historię Polski ; w kl. II-organizację i technikę handlu, korespondencję handlową polską,

arytmetykę handlową, księgowość, towaroznawstwo, geografie gospodarczą, ekonomię, prawoznawstwo, stenografię, pisanie na maszynie, język obcy z korespondencją, zagadnienia życia współczesnego, religię, język polski i historię Polski. Nauczanie, obejmujące klasy I i II, rozłożone jest na 12 miesięcy. Nauka w każdej klasie trwa 6 miesięcy i dzieli się na 2 okresy po 3 miesiące.

Warunki zapisu : a) świadectwo ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego, 6 klas gimnazjum ogólnokształcącego dawnego typu lub 3 klasowej względnie 4 letniej szkoły handlowej, b) pomyślny wynik egzaminu wstępnego. Absolwenci Liceum Handlowego mają prawo do odbycia skróconej służby wojskowej, do zajmowania w państwowej służbie cywilnej stanowiska II kategorii oraz do wstępu na uczelnie wyższego pokrewnego zawodu.

Uczniowie korzystają z *internatu męskiego* na następujących warunkach : a) osoby cywilne, pobierające tylko billeting, za rzeczeniem się go na rzecz internatu, b) inne osoby cywilne płacą sh 3.6 dziennie czyli £ 5. 5. 0 miesięcznie. Uczennice korzystają z *internatu żeńskiego* na tych samych warunkach, co uczniowie. Nauka w Liceum Handlowym jest bezpłatna. Niezamożni uczniowie korzystają ze stypendiów, udzielanych przez Komisję Stypendialną Funduszu im. I. Paderewskiego. Inwalidzi oraz osoby, oczekujące na zwolnienie z Polskich Sił Zbrojnych, otrzymują — niezależnie od pobieranego zaopatrzenia inwalidzkiego — dodatek na naukę z Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej.

Państwowe Gimnazjum Kupieckie im. Henryka Bruna w Szkocji, 121, Cawcaddens St., Glasgow, C.1. Adres dyrekcji i sekretariatu : 34, West George St., Glasgow, C.2, tel. Douglas 7633.

Celem szkoły jest kształcenie pracowników do pełnienia czynności zawodowych w przedsiębiorstwach kupieckich.

Kierownik szkoły : Mgr Ignacy Zieliński.

Rok szkolny trwa 6 miesięcy i dzieli się na dwa okresy po 3 miesiące. *Nauczanie* rozłożone jest na 24 miesiące, obejmujące 4 klasy.

Wpisy odbywają się na podstawie świadectwa ukończenia 6 klas szkoły powszechnej lub innego świadectwa, uznanego za równoznaczne — albo też na podstawie egzaminu wstępnego z przedmiotów, określonych przez Ministerstwo W. R. i O. P.

Absolwenci gimnazjum kupieckiego otrzymują świadectwa ukończenia szkoły na podstawie rocznych ocen w klasie 4. Przysługują im w służbie wojskowej i cywilnej te same prawa, co absolwentem gimnazjum ogólnokształcącego.

Uczniowie umieszczeni są w *internacie*, w którym całkowite utrzymanie kosztuje £5 5 sh. miesięcznie. Osoby cywilne, pobierające tylko "billeting", muszą zrzec się pobierania go na korzyść internatu. Uczennice korzystają z internatu żeńskiego na tych samych warunkach.

Niezamożni uczniowie mogą uzyskać *stypendium*, udzielane przez Komisję Stypendialną Funduszu im. I. Paderewskiego przy Ministerstwie W. R. i O. P. Inwalidzi oraz osoby, oczekujące na zwolnienie z Polskich Sił Zbrojnych, otrzymują — niezależnie od pobieranego zaopatrzenia inwalidzkiego — dodatek na naukę z Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej. Nauka w szkole jest bezpłatna.

Publiczna Szkoła Powszechna im. Andrzeja Małkowskiego
w Castlemains, Douglas, Lanarkshire, Scotland.

Szkoła posiada 6 klas. *Nauczanie* odbywa się według programu nauki dla szkół powszechnych III stopnia.

Kierownik szkoły : Teofil Skibiński.

Rok szkolny trwa 10 miesięcy.

Wpisy do klasy 1 oraz do klas następnych odbywają się według przepisów szkolnych.

Po ukończeniu klasy szóstej młodzież przechodzi do jednej z polskich szkół średnich.

Przy szkole istnieje *internat*, w którym całkowite utrzymanie kosztuje £5 5 sh. miesięcznie. Internat prowadzi pod względem gospodarczym i administracyjnym Polski Czerwony Krzyż. Szkoła wraz z internatem położone są w pałacu w pięknej okolicy.

Dla niezamożnych P. C. K. przysznaje *ulgi w opłatach za internat*; nauczanie w szkole jest bezpłatne.

Bursa dla chłopców polskich w Edynburgu — 17, Carlton Terrace.

W Bursie mieszkają *uczniowie*, uczęszczający do średnich szkół szkockich w *Edynburgu* (przeważnie do Royal High School). Pobierają oni na miejscu naukę religii, języka polskiego, historii i geografii Polski oraz wiedzy o Polsce współczesnej — na poziomie gimnazjalnym.

Uczniowie, którzy ukończą średnią szkołę szkocką, mogą zdawać *egzamin uzupełniający* z przedmiotów polskich w zależności od otrzymanego świadectwa końcowego bądź z zakresu gimnazjum bądź gimnazjum i liceum-i po złożeniu egzaminu otrzymują świadectwo polskie.

Uczniowie otrzymują w Bursie *mieszkanie i wikt*. Koszty utrzymania w Bursie pokrywa British Council oraz Min. W. R. i O. P.

Kursy Radiotechniczne — 20, Springfield Court, Glasgow, C.

Kursy mają na celu przygotowanie do zawodu radiotechnicznego w zakresie: 1) monter radiowego i 2) mechanika radiowego. Z Kursu monterów radiowych wydziela się grupę kandydatów do pracy w obsłudze radiostacji nadawczych. Kursy są 6-cio miesięczne i bezpłatne.

Warunki przyjęcia na Kursy:

a) Monterów:

1) zdolność fizyczna do pracy w zawodzie,

- 2) ukończenie co najmniej 6 klas szk. powsz. i praktyka warsztatowa,
- 3) złożenie egzaminu wstępnego z następujących przedmiotów: rachunki z prostymi obliczeniami warsztatowymi; podstawy fizyki ze znajomością prostych definicji wzorów i jednostek fizycznych; czytanie rysunków warsztatowych.

b) Mechaników:

- 1) zdolność fizyczna do pracy w zawodzie,
- 2) świadectwo ukończenia Kursu Monterów Radiowych, względnie posiadanie wykształcenia, umożliwiającego złożenie egzaminu wstępnego z zakresu Kursu Monterów Radiowych.

Nowy turnus Kursów rozpoczyna się w maju 1945 r. Zgłoszenia przysyłać należy do Kierownictwa Kursów, które udziela wszelkich bliższych informacji.

Szkoły i Kursy Techniczne

Kandydatom, mającym opanowany język angielski w dostatecznym stopniu, którzy pragną ukończyć naukę w średnich szkołach technicznych, rozpoczętą w Polsce, Ministerstwo W. R. i O. P. w porozumieniu z British Council przychodzi z pomocą finansową. Warunkiem uzyskania pomocy jest wykazanie się świadczącym o rozpoczęciu nauki w średniej szkole technicznej, oraz złożenie podania do Ministerstwa W. R. i O. P.

Wskazane jest osobiste składanie podań w Wydziale Szk. Techniczn. i Rzem. Ministerstwa W. R. i O. P.

Ministerstwo W. R. i O. P. jest w toku organizowania Szkoły Technicznej w Londynie oraz innych Kursów Zawodowych. Terminy zgłoszeń i warunki przyjęcia podane zostaną do wiadomości ogłoszeniami w prasie.

Ośrodek Nauczania Korespondencyjnego, 276, St. Vincent St.,
Glasgow, C.2.

(*Polish Centre of Teaching by Correspondence.*)

Ośrodek prowadzi lub organizuje następujące szkoły korespondencyjne :

- a) "przedmiotów polskich" (religia, jez. polski, historia Polski, geografia Polski) dla uczniów i uczennic Polaków i Polek, kształcących się w szkołach brytyjskich ;
- b) powszechną (klasy V i VI wraz z elementami III i IV) ;
- c) gimnazjum (rok I nauczania — program klas I i II, rok II nauczania — program klas III i IV) ;
- d) liceum (typy human. i matem. — fiz. : rok I nauczania — program klasy I obu typów).

Celem nauczania na kursie a) jest dostarczenie młodzieży polskiej, studiującej w średnich uczelniach niepolskich, koniecznych elementów kultury polskiej. Jednym z dalszych celów jest nadto umożliwienie tej młodzieży zdawania po ukończeniu studiów w szkołach niepolskich odpowiednich egzaminów nostryfikacyjnych.

Z kursu tego korzysta również młodzież wojskowa.

Celem, któremu służą uczelnie b), c) i d), jest umożliwienie osobom, które mają odpowiednie przygotowanie ze szkół krajowych, a nie mogą uczęszczać do szkół na uchodźstwie, kontynuowania nauki na odpowiednim poziomie.

Kurs przedmiotów polskich obejmuje normalny program na poziomie gimnazjalnym — z pewnymi elementami licealnymi.

Program 3-ch szkół pozostałych odpowiada programowi tego samego typu i poziomu szkół w Polsce.

Okres trwania wszystkich studiów (jak w punkcie 1 pod a, b, c i d) jest dwuletni.

Warunkiem zapisu jest ukończenie odpowiedniej uczelni lub odpowiedniej klasy danego typu uczelni w Polsce przed rokiem szkolnym 1939/40 lub — po tym terminie — na uchodźstwie.

Biuro Ośrodka nie jest w stanie przechowywać dokumentów swych uczniów. Podstawą zapisu jest zeznanie ucznia (kwestionariusz). Jeśli uczeń podał dane niewłaściwe, czyni to na swą wyłączną odpowiedzialność, o czym jest powiadomiony. Ustalenie jego właściwego przygotowania wychodzi szybko na jaw po rozpoczęciu przezeń pracy.

Po ukończeniu kursów uczniowie otrzymują odpowiednie *zaświadczenia* wedle wzoru, zatwierdzonego przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Zaświadczenia te nie dają uprawnień, przywiązanych do świadectw ukończenia gimnazjum lub liceum (matury), stanowią natomiast dowód odbycia przez ucznia odpowiednich studiów.

Dla uzyskania normalnego świadectwa ukończenia szkoły danego stopnia uczeń korespondencyjny musi złożyć egzamin przed odpowiednią państwową komisją egzaminacyjną.

Młodzież szkolna i wojskowi stopni nieoficerskich korzystają ze wszystkich kursów *bezpłatnie*. Uczniowie korespondencyjni *innych kategorii* *opłacają wpisowe* w wysokości £ 1 oraz *opłaty* w wysokości 3 d. za każdą poszczególną lekcję.

Lekcje wysyłane są w formie *arkuszy powielanych*, co tydzień ze wszystkich przedmiotów, wchodzących w skład danego programu (klasy, kursu). Co druga lekcja zawiera zadanie, które uczeń winien nadesłać do Ośrodka dla poprawienia i oceny przez nauczyciela.

Uczeń ponosi koszty korespondencji jednostronnej (przesyłka do Ośrodka).

**Korespondencyjny Kurs Handlowy, 34, West George Street,
Glasgow, C.2.**

Program obejmuje: 1. Stenografię, 2. Kurs handlowy, 3. Trzyklasową Szkołę Handlową, 4. Gimnazjum Kupieckie, 5. Liceum Handlowe. Kierownikiem jest p. Marian Jędrał. Na kurs stenografii przyjęci mogą być kandydaci, posiadający naukę w zakresie siedmiu klas szkoły powszechnej. Tego samego

wykształcenia wymaga się od kandydatów na Kurs Handlowy. Do trzyklasowej Szkoły Handlowej przyjmuje się uczniów, którzy ukończyli dwuletnią Szkołę Handlową lub uczęszczali do trzyletniej Szkoły Handlowej. Warunkiem przyjęcia do Gimnazjum Kupieckiego jest ukończenie 6 Klas szkoły powszechnej. Warunkiem przyjęcia do Liceum Handlowego jest ukończenie sześciu klas gimnazjum dawnego typu lub : czteroklasowego gimnazjum ogólnokształcącego, gimnazjum kupieckiego, ew. trzy lub czteroletniej Szkoły Handlowej.

Egzaminy końcowe eksternistyczne zdają uczestnicy z zakresu wszystkich grup nauczania przed Państwową Komisją Egzaminacyjną.

Kurs stenografii i kurs handlowy trwają sześć miesięcy ; liceum handlowe-24 miesiące. Czas trwania nauki dla innych grup nauczania 6 miesięcy każda klasa.

Komplety Szkoły Powszechnej oraz Kurs Korespondencyjny z zakresu szkoły powszechnej w Falkirk — 16, Hodge St.

Kierownik : P. Apolonia Łaska.

Na kompletach szkoły powszechnej dzieci polskie, uczęszczające do brytyjskich szkół powszechnych, pobierają naukę w języku polskim następujących przedmiotów : religii, języka polskiego, historii i geografii Polski oraz śpiewu i rysunku.

Lekcje tych samych przedmiotów prowadzone są również drogą korespondencyjną. Korzystają z tego rodzaju nauczania dzieci polskie, rozrzucone po szkołach brytyjskich w różnych miejscowościach.

Nauczanie odbywa się według klas na podstawie programów polskich. Okres trwania kursu dostosowany jest do roku szkolnego szkół brytyjskich.

Po przerobieniu materiału naukowego tak na kompletach, jak i drogą korespondencyjną odbywają się z końcem roku szkolnego egzaminy z przedmiotów polskich dla poszczególnych

klas. Pomyślny wynik egzaminu upoważnia do otrzymania odpowiedniego uzupełniającego świadectwa szkolnego.

Kursy wakacyjne języka polskiego i kultury polskiej dla przyszłych nauczycieli języka angielskiego w Polsce.

Kursy mają na celu zapoznanie kandydatów (ek) z językiem i kulturą polską oraz przygotowanie ich pod względem metodycznym do pracy w szkołach polskich. Dotychczas odbyły się dwa tego rodzaju kursy — w latach 1943 i 1944. W organizacji kursów poprzednich brały udział brytyjskie władze oświatowe.

Warunkiem przyjęcia jest posiadanie przynajmniej średniego wykształcenia, uzyskanego w szkołach brytyjskich. Pierwszeństwo mają kandydaci o wykształceniu pedagogicznym oraz osoby, związane osobistymi węzłami z Polską (żony lub narzeczone żołnierzy polskich).

Udział w kursie nie pociąga za sobą opłat i nie nakłada zobowiązań co do przyszłej pracy ani na kandydatów, ani na Ministerstwo W. R. i O. P. *Absolwenci* po zdaniu kolokwium otrzymują świadectwa, uprawniające do ubiegania się o posady w szkolnictwie polskim.

W latach poprzednich władze oświatowe brytyjskie i polskie opłacały dwie trzecie kosztu utrzymania słuchaczy podczas trwania kursu.

Kurs Korespondencyjny Wiedzy o Polsce dla Brytyjczyków. (Correspondence Course on Poland).

Kurs składa się z 10 lekcji. Lekcje przesyłane są w odstępach dwutygodniowych; każda z nich zawiera około 10 stron tekstu w języku angielskim oraz kilka pytań, na które należy odpowiedzieć w formie krótkiego wypracowania. Słuchacze proszeni są o załączanie zaadresowanych kopert ze znaczkami pocztowymi dla otrzymania poprawionych prac oraz ew. uwag. Kurs jest bezpłatny; słuchacze, którzy go ukończą, otrzymują świadectwa.

Program obejmuje następujące zagadnienia :

1. Zarys historii i geografii Polski.
2. Problemy ekonomiczne.
3. Ustrój i administracja polska.
4. Życie miasta i wsi.
5. Zniszczenia w Polsce.
6. Życie rodzinne w Polsce a wojna obecna.
7. Problemy młodzieży.
8. Sprawy pomocy powojennej.
9. Służba Welfare.
10. Drogi pracy w Polsce dla Brytyjczyków.

Zgłoszenia oraz wszelką korespondencję w sprawie kursu należy skierowywać pod następującym adresem : Mrs. K. Gliška, 27, Albemarle Street, London, W.1.

Kurs dla Tłumaczy z Języka Angielskiego, Ministerstwo W. R. i O. P.

Kurs mieć będzie charakter eksperymentalny. Warunkiem przyjęcia kandydatów jest gruntowna znajomość języka angielskiego i doświadczenie praktyczne w zakresie tłumaczeń z języka angielskiego na polski.

Program przewiduje wykłady w językach angielskim i polskim, dotyczące m. in. następujących tematów :

- zasady ogólne tłumaczenia,
- porównanie podstawowych właściwości gramatycznych języków polskiego i angielskiego,
- tłumaczenia z języka angielskiego w Polsce,
- wybitni tłumacze angielscy,
- współczesne przemiany w języku angielskim,
- brytyjskie i polskie prawo autorskie w zastosowaniu do pracy tłumaczy.

Przewiduje się również ćwiczenia seminaryjne, dotyczące przekładu poezji, beletrystyki, dzieł naukowych i dokumentów.

Kurs odbędzie się w marcu 1945. Inne szczegóły zostały

podane do wiadomości za pośrednictwem ogłoszeń w prasie polskiej. Wszelką korespondencję w sprawie kursu należy skierowywać do Ministerstwa W. R. i O. P.

Referat biblioteczny Ministerstwa W. R. i O. P.

Biblioteka Ministerstwa W. R. i O. P. liczyła przy końcu lutego 1945 ponad 11700 dzieł z zakresu pedagogiki, nauk ścisłych i humanistycznych, polonistów i t.p. Biblioteka dysponuje poważną ilością wydawnictw angielskich i amerykańskich ze wszystkich dziedzin wiedzy. Dział czasopism abonuje 250 wydawnictw naukowych angielskich i wszystkie czasopisma polskie.

Z biblioteką złączony jest dział sztychów i map oraz zbiór fotograficznych reprodukcji polonistów, znajdujących się w bibliotekach brytyjskich.

Od stycznia 1943 roku Biblioteka gromadzi polonice dla bibliotek w kraju w liczbie 16 egzemplarzy każdego druku wydanego poza granicami kraju oraz trzech egzemplarzy każdego przedruku. Do końca roku 1944 zgromadzono około 9000 druków.

Z biblioteki korzysta obecnie 211 czytelników. Biblioteka nie posiada czytelni.

Komisja Odbudowy Szkolnictwa i Reformy Ustroju Szkolnego, Ministerstwo W. R. i O. P.

Zadaniem Komisji jest przygotowanie akcji odbudowy życia oświatowego w kraju. Komisja składa się z fachowców, reprezentujących różne działy szkolnictwa i pracy oświatowej poza-szkolnej. Materiały przygotowawcze podlegają opracowaniu w ramach podkomisji. Uchwalone tezy przejmuje Komisja dla nadania im ostatecznego sformułowania.

Dotychczas uruchomiono 13 podkomisyj, a mianowicie :

1. Przedszkoli, szkół powszechnych i kształcenia nauczycieli,

2. Szkół średnich ogólnokształcących,
3. Szkolnictwa technicznego,
4. Szkolnictwa handlowego,
5. Oświaty dorosłych,
6. Wychowania fizycznego,
7. Bibliotek, podręczników szkolnych, pomocy naukowych,
8. Szkolnictwa na ziemiach rewindykowanych,
9. Życia organizacyjnego młodzieży,
10. Szkół wyższych,
11. Szkolnictwa rolniczego,
12. Radiofonii oświatowej,
13. Budownictwa szkolnego.

Komitet Ochrony Czystości Języka Polskiego.

Komitet został powołany do życia przez Ministra W. R. i O. P. z końcem września roku 1944. Pierwsze posiedzenie odbyło się w dniu 26 września 1944. Prezesem został obrany dr Zygmunt Nowakowski.

Zadaniem Komitetu jest szerzenie kultu dla mowy ojczystej i pielęgnowanie jej czystości. Komitet prowadzi na łamach "Polski Walczącej" (5, Portugal Street, London, W.C.2) "Kącik Językowy", do którego można zwracać się z zapytaniami w sprawach językowych. Komitet zorganizował również "Poradnię językową", która zajmuje się problemami językowymi natury bardziej zasadniczej (adres: 20, Buckingham Palace Mansions, Buckingham Palace Road, S.W.1).

Komitet organizuje odczyty i inne imprezy. Projekt pracy na najbliższą przyszłość przewiduje konkurs szkolny, którego warunki podane zostaną do wiadomości publicznej za pośrednictwem prasy.

OŚWIATA POLSKA POZA WIELKĄ BRYTANIĄ.

(Stan z 1944 r.)

Palestyna — Egipt.

Miejscowa władza szkolna.

Delegatura Ministerstwa W. R. i O. P. w Jerozolimie ;
adres : Jersusalem, 3, Princess Mary Ave.

Przedszkola.

Trzy — w Ain-Karem, w Jerozolimie, w Tel-Aviv.

Szkoły powszechne.

- a) cywilne : w Tel-Avivie — szkoła powszechna III stopnia koedukacyjna ; w Ain-Karem — szkoła powszechna żeńska III stopnia ; w Jerozolimie — szkoła powszechna III stopnia ;
- b) junackie : w Nazarecie — Szkoła Powszechna Młodszych Ochotniczek i Szkoła Powszechna Młodszych Junaków ; w Barbarze — Szkoła Powszechna Starszych Junaków ; w Menie (Egipt) — Junacka Szkoła Powszechna przy Kursie Łączności ;
- c) kursy szkoły powszechnej : w Barbarze — dla moralnie zaniedbanych ; w Tyberiadzie — w Ośrodku Ozdrowieńczym ; w Jerozolimie — dla dzieci polskich, uczęszczających do szkół angielskich lub francuskich ; w Sarafand — dla moralnie zaniedbanych ; w Tel-Avivie — kurs języka polskiego, historii i geografii polskiej dla dzieci żydowskich.

Internaty.

Wszystkie szkoły powszechne cywilne, z wyjątkiem szkoły w Tel-Avivie, mają charakter internatowy.

Szkolnictwo średnie ogólnokształcące.

- a) Cywilne : W Ain-Karem — Państwowe Liceum i Gimnazjum Ogólnokształcące Żeńskie ; w Tel-Avivie — Państwowe Liceum i Gimnazjum Ogólnokształcące

- Koedukacyjne; w Jerozolimie — Gimnazjum Ogólno-kształcące (trzy klasy);
- b) junackie i młodszych ochotniczek: w Barbarze — Junacka Szkoła Kadetów; w Nazarecie — Liceum i Gimnazjum Młodszych Ochotniczek Nr. 1; w Nazarecie — Gimnazjum Młodszych Ochotniczek Nr. 2; w Nazarecie — dwuletnie Liceum Pedagogiczne Żeńskie Młodszych Ochotniczek;
- c) Kursy: 3 D. S. K. — w Barbarze — Kurs gimnazjalny i maturalny dla inwalidów.

Internaty.

Szkoły przeważnie internatowe.

Szkoły i kursy zawodowe.

I. Szkoły techniczne:

- a) stopnia niższego: w Tel-El-Kebir — Pierwsza Junacka Szkoła Mechaniczna; w Kiriati Motzkin — Trzecia Junacka Szkoła Mechaniczna; w Sarafand — Czwarta Junacka Szkoła Mechaniczna; w Beit Nabala — Piąta Junacka Szkoła Mechaniczna;
- b) stopnia gimnazjalnego: w Kiriati Motzkin — Junackie Gimnazjum Mechaniczne; w Heliopolis (Egipt) — Liceum i Gimnazjum Mechaniczno-Lotnicze.

II. Szkoły handlowe:

w Nazarecie — Żeńskie Gimnazjum Kupieckie Młodszych Ochotniczek.

III. Kursy przysposobienia zawodowego:

w Jerozolimie — Kurs Rękawicznicy Patronatu Koła Pań P. C. K.; w Betanii — Kurs Szycia i Zdobnictwa Ludowego (7-mies.); w Rechowoth — Kurs Kierowców Samochodowych (3 mies.), Kurs Kroju i Szycia (4 mies.).

Oświata pozaszkolna.

W Tel-Awivie — Uniwersytet Powszechny, Kurs Naukowy, Kursy Językowe; w Jerozolimie, Rechowoth, Bethlejem, Ramallah i Betanii — Kursy Językowe; w Jerozolimie, Betanii i Rechowoth — Kursy dla Analfabetów; we wszystkich wyżej wymienionych miejscowościach istnieją świetlice i czytelnie.

Uniwersytety.

Młodzież polska kształci się na Uniwersytecie w Bejrucie; na Uniwersytecie Francuskim, w Akademii Sztuk Pięknych i Architektury oraz w Amerykańskim Junior College; studenci narodowości żydowskiej studiują ponad to na Uniwersytecie Hebrajskim w Jerozolimie. Opiekę nad studentami sprawuje Konsulat Generalny w Bejrucie.

Iran.

Miejscowa władza szkolna.

Delegatura Ministerstwa W. R. i O. P. w Teheranie; adres: Poselstwo R. P. w Teheranie.

Przedszkola.

W Teheranie — Przedszkole Miejskie i Przedszkole w Obozie Uchodztwa Polskiego Nr 3; w Isfahanie — Przedszkole w Zakładzie Nr 4 i Przedszkole w Zakładzie Nr 5; w Ahwazie — Przedszkole Obozu Uchodztwa Polskiego.

Szkoły powszechne.

W Teheranie — Publiczna Szkoła Powszechna III stopnia w Obozie Uchodztwa Polskiego Nr 3, i druga Publiczna Szkoła Powszechna; w Isfahanie — Publiczne Szkoły Powszechne III stopnia Nr 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 i 10; w Ahwazie — Publiczna Szkoła Powszechna III stopnia.

Szkoły średnie ogólnokształcące.

W Teheranie — Państwowe Liceum i Gimnazjum Ogólnokształcące w Obozie Uchodztwa Polskiego Nr 3; w Isfahanie —

Państwowe Liceum i Gimnazjum Ogólnokształcące ; w Ahwazie — Państwowe Gimnazjum Ogólnokształcące.

Szkoły średnie zawodowe.

W Isfahanie — Państwowe Żeńskie Gimnazjum Krawieckie.

Kursy zawodowe.

W Teheranie — Kurs Administracyjno-Prawny i Kurs Kierowców Samochodowych.

Oświata pozaszkolna.

Wykłady, odczyty, pogadanki w Ognisku P. C. K. i Towarzystwie Studiów Irańskich, kursy języka angielskiego, koncerty, wystawy, pokazy filmowe, wycieczki krajoznawcze ; świetlice, czytelnie, biblioteki.

Indie.

Miejscowa władza szkolna.

Delegatura Ministerstwa W. R. i O. P. w Bombaju ; adres : 7, Pedder Rd., Dharbanga Flat, Bombay, India.

Przedszkola.

W Valivade-Kolhapur — Przedszkola przy Szkołach Powszechnych Nr 1, 2, 3 ; w Jamnagar — Przedszkole ; w Karachi — Przedszkole w Obozie Przejściowym.

Szkoły powszechne.

W Balachadi-Jammagar — Publiczna Szkoła Powszechna III stopnia im. ks. Andrzeja Boboli ; w Karachi (obóz przejściowy) — Publiczna Szkoła Powszechna III stopnia ; w Panchgani — Szkoła Powszechna w Ośrodku Zdrowia ; w Valivade-Kolhapur — Publiczna Szkoła Powszechna III stopnia Nr 1 im. Królowej Jadwigi, Publiczna Szkoła Powszechna Nr 2 im. A. Mickiewicza, Publiczna Szkoła Powszechna III stopnia Nr 3 im. Gen. Sikorskiego i Publiczna Szkoła Powszechna III stopnia Nr 4.

Szkolnictwo średnie ogólnokształcące.

W Valivade-Kolhapur — Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Marii Curie-Skłodowskiej (koedukacyjne); w Karachi i Panchgani — Kursy Gimnazjalne.

Szkoły średnie zawodowe.

W Valivade-Kolhapur — Gimnazjum Kupieckie i Szkoła Instruktoerek Gospodarstwa Wiejskiego im. Stanisława Staszica.

Kursy zawodowe.

W Valivade-Kolhapur — Kurs Spółdzielczo-Buchalteryjny i Kurs Kroju i Szycia.

Młodzież polska w konwentach angielskich.

W Karachi — St. Joseph's Convent; w Panchgani — St. Joseph's Convent i High European School; w Bombaju — St. Mary's High School.

Oświata pozaszkolna.

W Valivade-Kolhapur — dwa kursy szkoły powszechnej dla dorosłych, kurs języka angielskiego; w Karachi — kurs dla analfabetów; w Jamnagar — kurs języka angielskiego.

Meksyk.

Miejscowa władza szkolna.

Delegatura Ministerstwa W. R. i O. P. w León; adres: Calle Julian de Obregon 110, León, Gto — Mexico.

Całe szkolnictwo znajduje się w osiedlu uchodźców polskich w Santa Rosa (pod León).

Przedszkole. Jedno.

Szkolnictwo powszechne.

Publiczna Szkoła Powszechna III stopnia.

Szkolnictwo średnie ogólnokształcące.

Gimnazjum ogólnokształcące.

Szkolnictwo zawodowe.

Kurs krawiecki.

Internaty.

Zakład wychowawczy im. Gen. Sikorskiego dla sierot, uczęszczających do szkół w Santa Rosa.

Afryka Środkowo-Wschodnia i Południowa.

Miejscowa władza szkolna.

Delegatura Ministerstwa W. R. i O. P. w Nairobi (Kenya);

adres: P. O. Box 1969, Nairobi (Kenya).

Ekspozytura Delegatury Min. W. R. i O. P. w Salisbury (Poł. Rodezja).

Placówki Delegatury.

Placówka Delegatury Ministerstwa W. R. i O. P. w Oudtshoorn (Unia Płd.-Afr.).

Referat Oświatowy w Johannesburgu (Unia Płd. Afr.).

„ „ w Cape Town (Unia Płd. Afr.).

Przedszkola.

W Tanganyice:

w Tengeru (4), Morogoro (2), Ifunda (1), Kidugala (2);

w Ugandzie:

w Masindi (5), Koja (3);

w Rodezji:

w Abercorn (1), Marandellas (1), Rusape (2), Bwana M'Kubwa (2), Lusaca (1);

w Unii Płd.-Afr.:

Oudtshoorn (1).

Szkolnictwo powszechne.

Szkoły Powszechne III st.:

w Tanganyice: w Tengeru (3), Morogoro (1), Kondoa (1), Ifunda (1), Kidugala (1);

w Ugandzie: w Masindi (3), Koja (3);

w Rodezji: w Abercorn (1), Marandellas (1), Rusape (1), Bwana M'Kubwa (1), Lusaca (1);

w Unii Płd.-Afr. : w Oustshoorn (2) ; sierociniec ;
ponad to istnieją szkoły powszechne w obozach przejściowych
w Kigoma (Tanganyika) oraz w Makindu (Kenya).

Szkolnictwo średnie ogólnokształcące.

W Tanganyice : w Kidugala — Państwowe Gimnazjum Koedukacyjne, w Tengeru — Państwowe Liceum i Gimnazjum Koedukacyjne ;

w Ugandzie : w Masindi — Państwowe Liceum i Gimnazjum Koedukacyjne ;

w Płn. Rodezji : w Livingstone — Państwowe Liceum i Gimnazjum Męskie ;

w Płd. Rodezji : w Digglefold — Państwowe Gimnazjum Ogólnokształcące Żeńskie.

Internaty.

Internaty istnieją przy szkołach w Livingstone i Digglefold.

Szkolnictwo Zawodowe.

W Ugandzie : w Masindi — 3-letnia Średnia Szkoła Zawodowa (o kierunku spółdzielczo-handlowym), koedukacyjna ;

w Koja — 1 - roczna Żeńska Szkoła Przysposobienia Gospodarczego ;

w Tanganyice : w Tengeru — 1 - roczna Żeńska Szkoła Przysposobienia Gospodarczego,

3 - letnia Szkoła Zawodowa Żeńska (o kierunku krawiecko-bielizniarskim) ; przy szkole tej istnieją Kursy Krawiecko-Hafciarskie dla dorosłych,
Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa ;

- w Ifunda — Kursy Krawiecko-Bieliznia-
rskie (w stadium reorgani-
zacji na 1-roczną Żeńską
Szkołę Przystosobienia Za-
wodowego);
- w Płn. Rodezji : w Lusaca — 1 - roczna Żeńska Szkoła
Przystosobienia Gospodar-
czego ;
- w Unii Płd. Afr. : w Oudtshoorn — Państwowe Gimnazjum
Mechaniczne, Państwowa
Koedukacyjna Szkoła Hand-
lowa, Państwowe Gimnaz-
jum Krawiecko-Bielizniar-
skie.

Internaty.

Przy wszystkich szkołach w Oudtshoorn z tym, że przy
Państwowej Koedukacyjnej Szkole Handlowej internat jest tylko
dla dziewcząt.

Młodzież polska w szkołach angielskich.

W Unii Płd. Afr. : w Pietermaritzburg — Technical College,
w Johannesburg — Technical College,
w Cape Town — Technical College.

Młodzież polska na uniwersytetach angielskich.

W Johannesburg i Cape Town.

Oświata pozaszkolna.

Kursy kształcące dla analfabetów, kursy zawodowe dla
młodzieży i dorosłych, odczyty literackie, popularno-naukowe,
muzyczne, gospodarcze i t.p., teatry, chóry.

Nowa Zelandia.

Miejscowa władza szkolna.

Delegatura Ministerstwa W. R. i O. P. w Pahiatua ; adres :
przez Konsulat Gen. R. P. w Wellington, New Zealand.

Ponad 700 dzieci i młodzieży przyjechało w. r. 1944 z Persji. Całe szkolnictwo znajduje się w osiedlu uchodźców polskich w Pahiatua, a mianowicie :

przedszkole,
2 szkoły powszechne,
Gimnazjum ogólnokształcące,
kurs krawiecki.

Alger.

Miejscowe władze szkolne.

Dyrekcja Polskiego Liceum Humanistycznego i Gimnazjum Ogólnokształcącego im. Gen. Władysława Sikorskiego w Algerze ; adres : Konsulat Gen. R. P. w Algerze.

W Algerze istnieją : Szkoła Powszechna,

Liceum Humanistyczne i Gimnazjum
Ogólnokształcące im. Gen. Władysława
Sikorskiego.

Szwecja.

Sztokholm (adres Poselstwa R. P.):

Szkoła Powszechna,
Liceum i Gimnazjum Ogólnokształcące
(koedukacyjne).

Szwajcaria.

Wetzikon (adres Poselstwa R. P. w Bernie):

Kursy maturalne, postawione na poziomie liceum ogólnokształcącego.

Kurs Rolniczy, 8 — miesięczny,

Italia.

Rzym (adres Ambasady R. P.):

Polskie Liceum i Gimnazjum Ogólnokształcące.

Szkolnictwo we Francji (Naczelny Instruktor Oświatowy przy Ambasadzie R. P. w Paryżu), **Belgii i Holandii**, zorganizowane przez polskie organizacje społeczne.

Wszystkie stopnie szkolnictwa polskiego są bezpłatne. Za młodzież w szkołach obcych należność pokrywa również w dużej mierze Ministerstwo W. R. i O. P.

W Palestynie jest czynna Placówka Wydawnicza Ministerstwa W. R. i O. P., której głównym zadaniem jest wydawanie podręczników i innych książek szkolnych. (Adres: Hotel Modern, Mamillah Road, Jerusalem). Szkołom w Meksyku dostarczają w znacznej mierze podręczników i pomocy szkolnych organizacje polskie w Stanach Zjednoczonych.

We wszystkich ośrodkach szkolnych, czynnych poza W. Brytanią, młodzież szkolna ma zapewnioną opiekę lekarską.

Spśród organizacji młodzieży czynne są między innymi:

- samorządy szkolne,
- kółka naukowe i artystyczne,
- koła P. C. K.,
- szkolne kasy oszczędności,
- harcerstwo,
- sodalicja.

Szkolnictwo polskie w **Ameryce** jest zorganizowane na odrębnych zasadach.

Jezyk polski na uniwersytetach obcych.

Wielka Brytania.

University of London, School of Slavonic Studies : prof. dr W. J. Rose.

University of Glasgow, Polish Department : dr J. A. Teslar.

University of Birmingham : dr Helena Reybekiel.

University of St. Andrews : Edward Ligocki.

Indie.

Uniwersytet w Kalkucie : dr Maryla Falk.

Szwajcaria.

Uniwersytet we Fryburgu : prof. dr Alfons Bronarski.

Uniwersytet w Neufchatel : Jerzy Stempowski.

Szwecja.

Uniwersytet w Sztokholmie : mgr Zbigniew Folejewski (wydaje *Svio Polonica*).

Uniwersytet w Uppsali : Józef Trypućko.

Uniwersytet w Lund : dr Zygmunt Łakociński.

Lektoraty we Francji.

Bordeaux : J. Kuleń-Sławiński.

Clermont-Ferrand : Helena Chełmińska.

Dijon : Olgierd Junosza-Zdrojewski.

Grenoble : Halina Micińska.

Lille : Stefan Kaden.

Lyon : Maria Kosko.

Montpellier : Lucjan Benda.

Paris : Stanisława Korwin-Piotrowska.

Toulouse : Aniela Micińska.

Brazylia.

Uniwersytet w Rio de Janeiro : Jerzy Zbrożek.

Meksyk.

Stefan Edmund Urbański.

Polski Instytut Naukowy w Ameryce.

(Polish Institute of Arts and Sciences in America.)

37, East, 36th Street, New York City, United States of America.

Instytut ma na celu zapewnienie ciągłości polskiego rozwoju kulturalnego oraz przygotowanie do odbudowy powojennej kraju w dziedzinie życia kulturalnego. Instytut dąży również do zadzierzgnięcia współpracy kulturalnej między Polską a krajami amerykańskimi.

Inauguracja Instytutu odbyła się w dniu 15 maja 1942 roku.

Od początku swego istnienia Instytut rozwijał bardzo ożywioną działalność wydawniczą, naukową i społeczną. Ogłosił m. in. dwa roczniki prac i artykułów p.t. "Bulletin of the Polish Institute of Arts and Sciences". Wydał 5 monografii i wiele mniejszych prac naukowych.

Pierwszym prezesem Instytutu był śp. prof. Bronisław Malinowski, Yale University. Od dnia 28. IX. 1942 prezesem jest prof. Jan Kucharzewski. Na czele Komitetu Wykonawczego stoi prof. dr Oskar Halecki. Komitet składa się z działu historii literatury i sztuk pięknych (prof. dr Wacław Lednicki), działu prawa i nauk społeczno ekonomicznych (prof. dr Rafał Taubenschlag) i działu wiedzy czystej i stosowanej (prof. dr Wojciech Świątosławski).

Towarzystwo Studiów Irańskich w Teheranie.

Celem Towarzystwa jest szerzenie wiedzy o Polsce wśród Polaków oraz informowanie Irańczyków o Polsce i jej kulturze.

Towarzystwo powstało w jesieni roku 1942. Prowadzi ono szeroką akcję odczytową i wydawniczą. Organem Towarzystwa jest wydawnictwo p.t. "Studia Irańskie", drukowane w języku polskim z załączeniem francuskiego streszczenia.

Biblioteka Towarzystwa liczy ponad 500 tomów, z czego z górami 300 dotyczy tematów irańskich. Prowadzone są badania

historyczne, dotyczące dawnych stosunków między Polską a Iranem.

Na czele Towarzystwa stoi prof. dr Stanisław Kościółkowski, profesor Uniwersytetu Wileńskiego.

AKCJA WYDAWNICZA MINISTERSTWA W. R. i O. P.

I. " Pomniki Literatury Ojczystej " (Londyn).

1. Tom I, zeszyt 1 : Od Bogarodzicy do Mickiewicza.
2. Tom I, 2 : " " " "
3. Tom I, 3 : " " " "
4. Tom I, 4 : " " " "
5. Tom II, 1 : Mickiewicz.
6. Tom II, 2 : Słowacki.
7. Tom II, 3 : Krasiński.
8. Tom VI, 1 : Wyspiański.
9. Tom V, 2 : Kasprowicz.

II. " Nauka i Wychowanie " (Londyn).

1. Kukulski Z. : Tak zw. Public Schools w W. Brytanii.
2. Konopnicki J. : Demokratyczne podstawy szkolnictwa szkockiego.
3. Danilewiczowa M. : Losy bibliotek polskich.
4. Program nauki dla szkół powsz. III stopnia.
5. Eydziałowicz K. : Radiofonia.

III. Podręczniki dla szkół powszechnych (Londyn).

1. Krzyszkowski C. ks. : Podręcznik religii rzymsko-katolickiej.

2. Rusiecki A. M. i Zarzecki A. : Arytmetyka dla kl. 3.
3. „ „ „ „ „ dla kl. 4.
4. „ „ „ „ „ dla kl. 5.
5. Szober St., Niewiadomska C., Bogucka C. : Nauka pisowni we wzorach i ćwic. dla kl. 5.
6. Szober St., Niewiadomska C., Bogucka C. : Nauka pisowni we wzorach i ćwic. dla kl. 6.

(*Palestyna.*)

1. Abrysowski J. : Przyroda martwa (kl. 5).
2. Balicki J., Maykowski St. : Okno na świat (kl. 6).
3. Bielawski ks. : Dzieje biblijne.
4. Dmochowski, Zieniecki : Przyroda nieożywiona (kl. 6.)
5. Dyakowski B. : Początkowa nauka o przyrodzie (kl. 3)
6. „ „ : Przyroda żywa (kl. 5).
7. Falski M. : Elementarz.
8. Gajówna, Łysakiewiczówna : Geografia i przyroda (kl. 4).
9. Gebertowa G. : Historia (kl. 5).
10. Grotowska, Gutry, Klingerowa : Czytanka (kl. 2).
11. Kubski, Kotarbiński, Zarembina : Czytanka (kl. 3).
12. Kubski, Kotarbiński, Czechowicz : Wypisy polskie (kl. 5).
13. Michałowska J. i Domaniewska W. : Wiadomości z geografii (kl. 5).
14. Radliński T. i Wuttke G. : Geografia (kl. 6).
15. Rusiecki A. M. i Zarzecki A. : Arytmetyka (kl. 1).
16. „ „ „ „ : „ (kl. 2).
17. „ „ „ „ : „ (kl. 3).
18. „ „ „ „ : „ (kl. 4).
19. „ „ „ „ : „ (kl. 5).
20. „ „ „ „ : „ (kl. 6).
21. Szober, Niewiadomska, Bogucka : Nauka pisowni we wzorach i ćwic. (kl. 5).

22. Szober, Niewiadomska, Bogucka : Nauka pisowni we wzorach i ćwic. (kl. 6).
23. Szwed J. : Ćwiczenia z pisowni polskiej.
24. Tync, Gołąbek : U progu Polski, czytanka (kl. 4).
25. Wielki katechizm religii katolickiej.

(Indie.)

1. Falski M. : Elementarz.
2. Jodłowski S. : Gramatyka polska (kl. 6).
3. Klemensiewicz Z. : Język polski. Ćwicz. i pogad. gramat. (kl. 5).
4. Klemensiewicz Z. : Język polski. Ćwicz. i pogad. gramat. (kl. 6).

IV. Podręczniki dla gimnazjum i liceum (Londyn).

1. Auberbach N. i Dąbrowski K. : Disce latine (kl. 1).
2. „ „ „ Gramatyka łacińska.
3. Chrzanowski I. : Historia literatury niepodległej Polski.
4. Baranowski Z., ks. dr i Kowalski B., ks. dr : Nauka wiary i obyczajów (kl. 2).
5. Dubanowicz E. : Nauka obywatelska (kl. 1 lic.).
6. Dybowski M., ks. dr. : Liturgika (kl. 1).
7. Iwaszkiewicz B., Mazur J. i Słowikowski J. : Arytmetyka (kl. 1).
8. Lewicki A. : Historia Polski (gimn. i lic.), t. I.
9. Friedberg J. : Historia Polski (gimn. i lic.) t. II.
10. Łomnicki A. : Algebra (kl. 1 lic.).
11. Nowak P., ks. : Wypisy do nauki religii (kl. 1 lic.).
12. Pleśniewicz St. i Woyno T. : Chemia z mineralogią i geologią (kl. 1 lic.).
13. Program nauki w gimnazjum ogólnokształcącym.
14. Turkiewicz E. : Świat chemii (kl. 3).
15. Turkiewicz E. : Chemia organiczna (kl. 2 lic.).

(*Palestyna.*)

1. Auerbach N. i Dąbrowski K. : Disce latine (kl. 1).
2. „ „ : „ „ (kl. 2).
3. Balicki J., Maykowski St. : Mówią wieki (kl. 1).
4. „ „ : „ „ (kl. 2).
5. „ „ : „ „ (kl. 3).
6. „ „ : „ „ (kl. 4).
7. Banach : Arytmetyka (kl. 4).
8. Bornholtz T. : Zagadnienia życia współczesnego (kl. 1 lic.).
9. Bzowski K. : Geografia (kl. 3).
10. Chwiłkowski, Schayer, Tarski : Geometria (kl. 3).
11. Dąbrowski J. : Historia (kl. 1).
12. „ : „ (kl. 3).
13. „ : „ (kl. 1 lic.).
14. Duchowicz : Wiadomości z chemii (kl. 3).
15. Dziurzyński : O życiu i budowie zwierząt (kl. 1).
16. Forelle B. i Raabe H. : Biologia (kl. 4).
17. Goliass — Smreka : Res publica Romana (kl. 4).
18. Iwaszkiewicz B., Mazur J. i Słowikowski J. : Arytmetyka (kl. 1).
19. Iwaszkiewicz B. : Geometria (kl. 4).
20. Kleiner, Bruckner, Aleksandrowicz : Historia literat. polskiej (kl. 1).
21. Klemensiewicz Z. : Język polski, ćwic. i pogadanki gramat. (kl. 1).
22. Klemensiewicz Z. : Język polski, ćwic. i pogadanki gramat. (kl. 2).
23. Klemensiewicz Z. : Język polski, ćwic. i pogadanki gramat. (kl. 3).
24. Klemensiewicz Z. : Język polski, ćwic. i pogadanki gramat. (kl. 4).
25. Malec, Werner : Fizyka (kl. 3).
26. „ „ : „ „ (kl. 4).

27. Miśkiewicz J. : Algebra (kl. 2).
28. " " : " (kl. 3).
29. Moszczeńska W. i Mrozowska H. : Podręcznik do nauki historii (kl. 2).
30. Muł T. i Radomski J. : Botanika (kl. 2).
31. Pawłowski St. : Geografia Polski (kl. 1).
32. " : " " (kl. 2).
33. " : " " (kl. 4).
34. Pleśniewicz St. i Woyno T. : Chemia z mineralogią i geologią (kl. 1 lic.).
35. Siemiatycki ks. : Dogmatyka (kl. 1 i 2 lic.).
36. Sinko T. : Vir bonus (kl. 3).

V. " Biblioteka rzemiosła i techniki " (Londyn).

1. Kasztelewicz J. : Prawo rzemieślnicze.
2. Dydyńska — Henneberg H. i Horodyńska E. : Druk ręczny na tkaninach.
3. Jakubowski B. : Akumulatory ołowiowe i żelazo — nikłowe.
4. Pożaryski M. : Przystępna elektrotechnika.
5. Jaźwiński St. : Technologia stopów żelaza.

VI. Inne wydawnictwa z zakresu techniki (Londyn).

1. " Technik ", t. I. Podręcznik dla inżynierów.
2. " Radiotechnika ", t. I : Magnetyzm i elektryczność.
3. " Radiotechnika " t. II.

VII. Wydawnictwa z zakresu ekonomii i handlu (Londyn).

1. Floreński S. : Podstawowe wiadomości z zakresu ekonomii.
2. Jabłowski K. : Przyszłość w handlu.
3. Stenografia polska.
4. Skalski W. : Ocena działalności przedsiębiorstw.

VIII. Biblioteka Harcerska (drukami).

1. Dr E. Grodecka : O metodzie harcerskiej i jej stosowaniu.
2. A. Kamiński : Książka wodza zuchów.
3. J. Grodzicki : Roboty linowe.
4. J. Łapińska : Książka zastępowej.
5. A. Pawełek : Młoda drużyna.
6. J. Górecki : Stone for the rampart.
7. Pod redakcją J. Tworowskiej : Nasze gry i ćwiczenia.
8. Pod redakcją J. Zwolakowskiej : W gromadzie zuchów.
9. A. Kamiński : Zuchy—Polish Wolf Clubs.
10. S. Kasznica : Rozważania.
11. M. K. : Księga harców.
12. R. Baden-Powell : Skauting dla chłopców.

Czasopisma.

1. "Ognisko Harcerskie", miesięcznik organizacyjny Nacz. Komitetu ZHP. (tylko dla członków Z. H. P.).
2. "Zuch" — dwutygodnik młodzieży, Londyn,
3. "Skaut" — miesięcznik Komendy Z. H. P. na Bl. Wschodzie.

Wydawnictwa Komendy Z. H. P. Na Bliskim Wschodzie
Polish Forces — Middle East — 10.

Książki.

1. Z. Wyrobek : Harcerz w polu.
2. J. Jasiński : Gry i ćwiczenia terenowe.
3. Regulaminy : Stopnie i sprawności harcerskie i zuchowe.
4. A. Kamiński : Książka wodza zuchów.

Biblioteka Podręczna Skauta.

1. Ks. J. R. Grzondziel: Listy okólne Nr 4 i 6 (kapełańskie).
 2. Tablica oznak sprawnościowych.
 3. Praca zbiorowa: O programie i pracy w zastępie.
 4. I. Płonka: O systemie zastępowym, cz. I.
 5. Tablica oznak sprawności zuchowych.
 6. I. Płonka: O systemie zastępowym, cz. II.
 7. Hm. B. Pancewicz: Problem skautów (starszych chłopców).
 8. Ks. J. R. Grzondziel: U źródeł mocy.
 9. Hm. W. Słaby: Wychowanie harcercskie-podstawy ideowe-cz. I.
-

Biblioteczka Harcerska (powielana).

1. Statut Z. H. P.
2. Próby harcercskie (harcerczy).
3. Wskazówki organizacyjne dla zuchów i harcerek.
5. Hm. W. W.: Bibliografia harcercska.
9. Jadwiga z Z. S.: Tadeusz Rejtan (Cykl-Wielcy Polacy I).
10. Cz. Łukaszkiwicz: Ks. Józef Poniatowski (Cykl-W. P. II).
11. Hm. F. Bahyrycz: Gen. Mariusz Zaruski (Cykl-W. P. Nr. III).
12. Hm. Cz. Szwagrzak: Administracja harcercska.
13. * * *: Emilia Plater (Cykl.-W. P. Nr IV).
14. O. M.: Andrzej Małkowski (Cykl-W. P. Nr V).
15. Hm. Cz. Szwagrzak: Koła Przyjaciół (K. P. H.).
16. K. L.: Maria Skłodowska (Cykl-W. P. Nr VI).
17. E. Lenartowska: Stefan Czarniecki (Cykl-W. P. Nr VII).

18. Z. F. : Stefan Batory (Cykl-W. P. Nr VIII).
19. K. L. : Walerian Łukasiński (Cykl-W. P. Nr IX).
20. K. L. : Romuald Traugutt (Cykl-W. P. Nr X).
21. K. L. : Karol Chodkiewicz (Cykl-W. P. Nr XI).
23. P. S. : Pictures of Polish Life.
24. M. Świącicki : Polish Literature and Art.
25. K. L. : Wywiad i wywiadowcy.
26. H. Mościcki : Jan Kiliński (Cykl-W. P. Nr XIII).
27. K. L. : Hetman Żółkiewski (Cykl-W. P. Nr XIV).
28. K. L. : Henryk Dąbrowski (Cykl-W. P. Nr XV).
29. Pułk. Cz. Mierzejewski : " Gimnastyka ".

IX. Szkolna biblioteczka na Wschodzie i inne wydawnictwa. (Palestyna.)

1. Fredro A. : Zemsta.
2. Kochanowski J. : Treny.
3. Niemcewicz J. : Powrót posła.
4. Kochanowski J. : Odprawa posłów greckich.
5. Mickiewicz A. : Pan Tadeusz.
6. Żeromski S. : Wierna rzeka.
7. Wyspiański S. : Wesele.
8. Konopnicka M. : O krasnoludkach i sierotce Marysi.
9. Kossak Szczucka M. : Nieznany kraj.
10. Mickiewicz A. : Księgi narodu i pielgrzymstwa polskiego.
11. Mickiewicz A. : Dziady, III część.
12. „ : Poezje (Ballady i Grażyna).
13. Orzeszkowa E. : Nad Niemnem.
14. „ : Cham.
15. Polska Akademia Umiejętności : Pisownia polska.
16. Rodziewiczówna M. : Lato leśnych ludzi.
17. Sienkiewicz H. : W pustyni i w puszczy.
18. „ : Nowele w wyborze.
19. Statystyka szkolnictwa za rok 1937-38.

20. Wańkowiec M. : Bracia dalecy i bliscy.
21. Żeromski S. : Ludzie bezdomni.
22. „ : Popioły I — III.
23. Bruckner i Kleiner : Historia literatury, tom I.
24. „ : „ „ tom II.
25. „ : „ „ tom III.
26. Kraszewski J. T. : Stara baśń.
27. Orkan Wł. : W Roztokach.
28. Słowacki J. : Balladyna.
29. „ : Podróż na wschód
30. „ : Lilla Weneda.
31. „ : Wybór utworów pomniejszych.
32. Fredro Al. : Śluby panieńskie.
33. Prus B. : Faraon, tom I.
34. „ : „ tom II.
35. „ : Anielka.
36. „ : Dzieci.
37. „ : Grzechy dzieciństwa.
38. „ : Emancypantki.
39. Malczewski A. : Maria.
40. Krasieński Z. : Nieboska.
41. Feliński A. : Barbara Radziwiłłówna.
42. Wyspiański St. : Warszawianka.
43. „ : Noc listopadowa.
44. Tetmajer K. : Książd Piotr.
45. Defoe D. : Robinson Crusoe.
46. Konopnicka M. : Książeczka dla Tadzia i Zosi.
47. Nowakowski Z. : Przylądek Dobrej Nadziei.
48. Reymont Wł. : Fermenty.
49. „ : Sprawiedliwie.
50. „ : Ziemia obiecana, tom I.
51. „ : „ „ tom II.
52. Archutowski R. : Historia kościoła.
53. Korczak J. : Król Maciuś I.

54. Korczak : Król Maciuś na wyspie bezludnej.
55. Skierczyński M. i F. Krawczykowski : Gry i zabawy ruchowe.
56. Kipling R. : Stalky i Ska.
57. Zablocki Fr. : Sarmatyzm.
58. Amicis : Serce.
59. Wasylewski St. : Lwów.
60. Baśń ludowa w wyborze.
61. Rogoszówna J. : Dzieci pana majstra.
62. Pol W. : Wybór poezji.
63. Kasprówic J. : Wybór poezji.
64. Brodziński K. : Wybór pism.
65. Mochnacki M. : Wybór pism.
66. Krasicki I. : Wybór pism.
67. Pasek J. : Pamiętniki.
68. Leśmian : Przygoda Sindbada żeglarza.
69. Jarosz i Kargol : Opowiadania z dziejów ojczystych.
70. Makuszyński K. : Skrzydlaty chłopiec.
71. Goszczyński S. : Zamek kaniowski.
72. Łoziński (Lubicz) : Oko proroka.
73. Dygasiński A. : Zając.

Londyn.

Statystyka szkolnictwa 1937/8.

Indie.

Sienkiewicz H. : W pustyni i w puszczy.

X. SKRYPTY POWIELANE.

a) Biblioteczka Samokształcenia Rolniczego :

1. Przyborowski H. : Motoryzacja rolnictwa.
2. Nawrocki B. inż. : Gleboznawstwo.

3. inż. A. Fl. : Elektrotechnika pojazdów mechanicznych, cz. I.
4. inż. A. Fl. : Elektrotechnika pojazdów mechanicznych, cz. II.
5. Nawrocki B. inż. : Uprawa i nawożenie roli, cz. I.
6. Nawrocki B. inż. : Uprawa i nawożenie roli, cz. II.

b) Różne :

1. Program nauki : Liceum Techn. Lotn.
2. Klemensiewicz : Język polski. Kl. V. Ćwic i pogadanki.
3. Język polski. Kl. IV.
4. Dąbrowski : Historia.
5. Pawłowski : Geografia Polski. Cz. II.
6. Program nauki liceum ogólno-kształcącego.
7. Malec : Fizyka dla kl. I. gimn.
8. Abrysowski : Przyroda. Cz. II.
9. Zydler : Geometria. Kl. II. gimn.
10. Malec : Fizyka. Cz. II.
11. Malec : Fizyka. Cz. III.
12. Geometria wykreślna.
13. Abrysowski : Przyroda martwa.
14. Przegląd Rolniczy. Wyd. I.
15. Dziennik Urzędowy Nr 15. Min. W. R. i O. P.
16. Przegląd Rolniczy. Wyd. II.
17. Program Gimnazjum.
18. Biernakiewicz T. : Problem wych. fiz. w Polsce Wyzwolonej.

Akcja Przekładów Wydawnictw Pedagogicznych.

Ministerstwo W. R. i O. P. ustanowiło w połowie roku 1944. Komisję Redakcyjną dla tłumaczeń wydawnictw pedagogicznych.

Zadaniem Komisji jest zorganizowanie przekładu na język polski wartościowych dzieł pedagogicznych, ogłoszonych w ostatnich 10 latach, przygotowanie tekstów do druku oraz ew. załatwienie problemów, związanych z uzyskaniem praw autor-
skich. W szczególności w skład *obowiązków* Komisji wchodzi :

- wybór i kwalifikowanie odpowiednich dzieł do przekładu,
- stawianie wniosków w sprawie umów z tłumaczami,
- przeglądanie tłumaczeń i kierowanie ich przebiegiem,
- ostateczna korekta maszynopisów i przygotowywanie ich do druku,
- ogłaszanie fragmentów lub całości przekładów,
- przekazywanie tekstów przekładów do archiwum Ministerstwa.

W ramach zamierzonej akcji przekładów dzieł pedagogicznych przewiduje się między innymi następujące *działy* :

- psychologia ogólna z uwzględnieniem głównych prądów doby ostatniej ;
- podstawy filozoficzne wiedzy pedagogicznej ;
- pedagogika eksperymentalna ;
- psychologia różnych okresów dzieciństwa ;
- problemy selekcji ;
- zasady nauczania (dydaktyka) ;
- praca w zakładach zamkniętych ;
- nowe idee i prądy w nauczaniu i wychowaniu ;
- organizacja i programy różnych działów szkolnictwa ;
- kształcenie nauczyciela.

Komisja *przydziela* książki do przekładu na następujących warunkach :

- a) najpierw zawiera umowę przedwstępną, określającą ogólne zasady wynagrodzenia, czas przekładu, rodzaj przypisków i wyjaśnień etc. ;

- b) po upływie miesiąca od chwili powierzenia książki tłumacz przesyła Komisji jeden przetłumaczony rozdział książki, liczący co najmniej stron 10 ;
- c) po rozpatrzeniu nadesłanej części przekładu Komisja ustala ostateczne warunki przekładu i w razie powzięcia odpowiedniej decyzji przygotowuje wniosek umowy z tłumaczem.

Wynagrodzenie za przekłady będzie przyznawane w wysokości Ł 1. 10. — za 1000 słów. Komisja może stawiać wniosek o podwyższenie honorarium w ramach 20%. Przekład musi być nadesłany w maszynopisie w dwóch egzemplarzach, przy czym Ministerstwo zwraca koszty przepisywania na maszynie według ogólnie przyjętych stawek.

Zgłaszanie przekładów oraz wszelką korespondencję w tej sprawie należy przysyłać do Ministerstwa W. R. i O. P. na ręce sekretarza Komisji.

Przed końcem roku 1944 w tłumaczeniu znajdowały się następujące publikacje :

- Agatha Bowley. Natural Development of the child.
- Livingstone R. The future in Education, 1942.
- O. Rendel i in. The use of physical training in the post-war rehabilitation of children, 1942.
- Valentine C. W. The difficult child and problem of discipline, 1940.
- Fleming C. M. The social psychology of education, 1944.
- Hume G. Learning and teaching in infant school, 1943.
- Philip E. Vernon. The measurement of abilities, 1940.
- Cyryl But. The delinquent child, 1 wyd. 1940.

Trzy pozycje początkowe zostały przygotowane do druku.

WIADOMOŚCI

DZIAŁU WYZNAŃ RELIGIJNYCH.

Dział Wyznań Ministerstwa Wyznań Religijnych i O.P.

Buckingham Palace Mansions, Buckingham Palace Road,
London, S.W.1. Tel.: SLOANE 0481 i 4417.

Dział Wyznań załatwia wszelkie sprawy, wynikające ze
stosunku Państwa do poszczególnych kościołów i związków
religijnych.

Duszpasterstwo w W. Brytanii.

Kuria Biskupa Polowego W. P. i Ordynariusza polskiego
uchodztwa cywilnego. Palace Mansions, Palace Street, London,
S.W.1. Tel.: VIC 4252, ext. 110.

Ksiądz Biskup Józef F. Gawlina — Biskup Polowy W. P.
i Ordynariusz Uchodztwa polskiego.

Ksiądz Prałat Br. Michalski — Wikariusz Generalny.

— . —

Ksiądz Biskup Karol Radoński — Biskup Włocławski.
2, Devonian Road, London, N.1. Tel.: CAN 3439.

— . —

Polski Kościół w Londynie. 2, Devonian Road, London, N.1.
Tel.: CAN 3439. *Ksiądz Rektor Władysław Staniszewski.*

— . —

*Kancelaria Prawosławnego Biskupa W. P. oraz Kuria Biskupia
dla ludności cywilnej wyznania prawosławnego.* 5, West Halkin
Street, London, S.W.1. Tel.: VIC: 4252, ext. 125.

Ksiądz Biskup Sawa, Biskup Prawosławny W. P. oraz
Biskup Grodzieński i Nowogrodzki.

Ksiądz Biskup Mateusz, Zastępca Biskupa Prawosławnego
W. P.

Naczelny Kapelan Ewangelicki, P. S. Z. — Kpt. Wilhelm Wallner. Ministerstwo Obrony Narodowej.

Naczelny Rabin P. S. Z. — Mjr Hersz Melcer. Ministerstwo Obrony Narodowej.

Duszpasterstwo w polskich ośrodkach uchodźczych poza W. Brytanią.

Palestyna.

Ksiądz Pralat T. Reginek — Wikariusz Generalny na 3 dekanaty w Palestynie — Jerozolima.

Ksiądz Pietruszka Stefan — Kierownik duszpasterstwa rz. — katolickiego w Palestynie.

Meksyk.

Ksiądz Leonard Kaszyński — szef duszpasterstwa rz. — katolickiego. Colonia Santa Rosa, Leon, G T O.

Afryka Środkowo-Wschodnia i Południowa.

Ksiądz kpt. Władysław Słapa — kierownik Duszpasterstwa rz. — katolickiego. P. O. Box 1969, Nairobi, Kenya.

Ksiądz Michał Bożerianow — duszpasterz uchodźców polskich wyznania prawosławnego. Adres : jak wyżej.

Indie.

Ksiądz Kazimierz Bober-Bobrowski — Rektor Polskiej Misji Katolickiej oraz Kier. Opieki Duszpasterskiej. Bombay 10, St. Mary's High School.

Iran.

Ksiądz Aleksander Góralczyk — Kierownik duszpasterstwa rz. — katolickiego. C/o Poselstwo R.P. w Teheranie.

Francja.

Ks. dr Czesław Wędzioch — Rektor Polskiej Misji Katolickiej we Francji. Paris 1-er, 263-bis Rue Saint-Honorè. Tel. OPERA 37-69.

Belgia i Holandia.

Ks. Jacek Przygoda — Rektor Polskiej Misji Katolickiej w Belgii i Holandii. Bruxelles — 198, Rue Terre Neuve. Tel.: 123259.

Organizacje wyznaniowe Obywateli Polskich.

WYZNANIA RZ. — KATOLICKIEGO.

Polski Instytut Miecz Ducha, sekcja polska "Sword of Spirit," i *Polska Katolicka Agencja Prasowa*. 27, Grosvenor Street London, W.1. Tel.: MAY2928.

Polska Misja Katolicka — Rektor Ks. Władysław Staniszewski.

Stowarzyszenie Polsko-Katolickie i Żywy Różaniec Pań i Panów. 2, Devonian Road, London, N.1. Tel.: CAN 3439.

Klub Chestertona. 2, Devonian Road, London, N.1. Tel.: CAN 3439.

Kolo Tomistyczne — "Ognisko Polskie". 45, Belgrave Sq., London, S.W.1.

Akcja Katolicka. 17, Porter's Street, London, N.1.

WYZNANIA PRAWOSŁAWNEGO.

Kolo (Bractwo) Obywateli Polskich Wyznania Prawosławnego (Polish Orthodox Circle in Great Britain). 5, West Halkin Street, London, S.W.1. Tel.: VIC 4252, ex. 125.

Prezes — Ksiądz Biskup Sawa, Prawosławny Biskup W. P. oraz Biskup Grodzieński i Nowogrodzki.

WYZNANIA EWANGELICKIEGO.

Zrzeszenie Ewangelików Polaków w W. Brytanii (Association of Polish Protestants in Great Britain). 493, Oxford Street, London, W.1. Tel. : MAY 3192.

Prezes — Dr B. Kożusznik.

Zrzeszenie Ewangelików Polaków w W. Brytanii — Oddział w Edynburgu. 10, Salisbury Road, Edinburgh. Delegat Dr A. Ginsberg.

Komitet Ewangelików Polaków w Palestynie. Pension Stephan, Hasson Bek Street, Jaffe — Palestine.

Przewodniczący — Dr Koźdoń.

WYZNANIA MOJŻESZOWEGO :

Związek Rabinów Polskich w W. Brytanji — 185, Willesden Lane, London, N.W. 6.

Związek Rabinów Uchodźców Polskich w Palestynie. Old City " Or Haichaim " bldg., Jerusalem. Tel. : 5387.

Organizacje wyznaniowe polsko — brytyjskie.

Anglo-Polish Christian Circle. 493, Oxford Street, London, W.1. Tel. : MAY 3192.

Prezes — Lord Bishop of Fulham.

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO.

KOMITET NACZELNY pełni funkcje naczelnych władz harcerskich poza granicami Kraju.

Przewodniczący : Olga Małkowska.

Adres pocztowy : 45, Belgrave Square, London, S.W.1.

Adres biura : 17, Chantrey House, Eccleston Street,
London, S.W.1. [TEL. : SLOane 1483.

Okreg Brytyjski — Z H P . — 45, Belgrave Square, London, S.W. 1. W skład Okręgu wchodzi :

1. *Chorągiew Harcerok,*
2. *Chorągiew Lotnicza Harcerzy,*
3. *Kręgi Starszoharcerskie w Armii,*
4. *Kręgi Starszoharcerskie w Marynarce,*
5. *Drużyny harcerskie (młodzieży),*
6. *Polo Przyjaciół Harcerstwa w Londynie : 7, Belgrave Mews North, London, S.W.1. Tel. : SLOane 8147.*
Przewodniczący : Hanna Cybulska.
7. *Koło Przyjaciół Harcerstwa w Edynburgu : 20, Murreyfield Ave., Edinburgh.*

Przewodniczący : Mjr Dr Kornel Krzeczunowicz.

Okreg Meksykański Z. H. P.

Hufiec Harcerski w Santa Rosa, c/o Feliks Sobota, Calle Julian de Obregon, 110, Leon, G.T.O., Mexico.

Związek Harcerstwa Polskiego na Wschodzie.

Obejmuje Okręgi :

Afryka Wschodnia, Afryka Środkowa, Indie, Iran, Nowa Zelandia, Palestyna.

1. *Rada Z. H. P. na Wschodzie i Komenda Z. H. P. na Wschodzie :*

Zygmunt Szadkowski, Polish Forces, Middle East, 10.

2. *Afryka Wschodnia — Chorągiew Afrykańska.*

Komendantka : Inż. Z. Wojeikówna, P. O. Box A-22, Nairobi, Africa.

Hufce : Uganda (Masindi, Koja),
Tanganyika (Tengeru, Ifunda, Kondo, Kidugala).

3. *Afryka Środkowa — Chorągiew Rodezyjska.*

Komendant : Dr W. Korabiewicz, c/o Polish Legation, Lusaka, North Rhodesia, East Africa.

Hufiec : Północno Rodezyjski : Abercorn,
Bwana-Mkubwa,
Livingstone
Lusaka.

Południowo Rode-
zyjski : Digglefold,
Marandellas.

Rusape.

Jamnagar-Kathiavar : c/o Ptakowa Janina,
Polish Children Camp.

Karachi : c/o Parczewska Feliksa,
Country Club, Polish Re-
fugee Camp.

Valivade : n Kolhapur c/o Mgr Anna Handereb,
Polish Camp.

Indie — Chorągiew Indyjska.

Wizytator Komendy ZHP. na Wschodzie. Inż. Bronisław Pancewicz, Polish Camp, Valivade n/Kolhapur, India.

Iran.

Samodzielne Hufce Harcerskie :

Teheran — Adolfina Till, Delegué du Gouvernement
Polonais à Teheran dla Z. H. P.

Isfahan — Stefan Józwa, Polish Camp.

Achwaz — Józef Markiewicz, Polish Camp.

Nowa Zelandia.

Hufiec Harcerski : c/o Mrs. M. Wodzicka, Polish Camp,
Pahiatua, Wellington State, North
Island.

Palestyna.

Chorągiew Palestyńska : c/o Józef Żuromski, Polish Forces,
Middle East, 10.

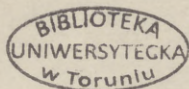
Związek Harcerstwa Polskiego we Francji.

Komenda Główna : 7, Rue Crillon, Paris XV.

Komenda Okręgu Płn. : J. Niedźwiecka, Polish Forces, c/o
84, Town Major, B. L. A.

Wydawnictwa Harcerskie.

Patrz — str. 45-47.

Arch. Emigracji

Biblioteka

Główna

UMK Toruń

1383368

Biblioteka Główna UMK

300020931449